

რედაქცია

დროება

შანი განცხადებისა

დღის ასობით, ასობით ერთი კვირით, ასობით ერთი წლით ასობით სახეობა კანკალი...
სტრუქტურა რა კანკალი...
თუ საჭიროება მოითხოვს, კანკალი...
და შემოკლებს დასაბუღად გამოცხადებულ წერილებს...
დაუბუღებელ წერილებს რედაქცია არ ატოვებს...
განცხადება მოიღება ქართულად, რუსულად და სხვა...
ქართულად...
განცხადება მოიღება ქართულად, რუსულად და სხვა...
ქართულად...

გოლოვინის პარონეტიკა თაგ. ივ. მუხრანსკის სსს-ის...
სელის-მეწერა
წილები ტულისში „დროებას“ რედაქციაში, ქუჩა...
სადაც ვილამის წიგნის მაღაზიაა. გასული მესოქრეტი...
არის: ВЪ Тифлисѣ, въ редакцію „Д р о б е б а“.
„დროების“ ფასი:
თუ წელიწად... 9 მან. წიგნის თვის... 3 მან.
ქვე-თვის... 5 მან. ერთი თვის... 1 მან.

გამოდის ყოველ-დღე ორშაბათს გარდა

განცხადება მოიღება ქართულად, რუსულად და სხვა

თავადის გრიგოლ ორბელიანის სახსოვრად

თავადის გრიგოლ ზუზარის-ძის *) ჯამბაპურიან-ორბელიანის გარდაცვალებაზედ.

აღარ გვყავს იგი, ვისაც გულით ჩვენ შეეხაროდით,
მინც იყო ერთი, მარტო ერთი ჩვენი შენება;
მისიცი ციურის ლექსით, სიტყვით, აზრით ვტკბებოდით,
მინც იყო ჩვენის მამულისა, ერის დიდება.

აღარ გვყავს იგი, ის მოხუცი, ტკბილი მოძღვარი,
მეფე სიტყვისა, ლექსთა მეფე, კაცი გულწრფელი;
აღარ არს იგი; არის მხოლოდ გვაში—მცხედარი,
ქუბოს წვეს ვერ გრძნობს, რომ ეთხრება სამარე ბნელი.

მაგრამ ჩვენა ვგრძნობთ ის სამარე ჩვენთვის რა არის:
ძველს და ქვეშაობის მამულის ძეს ჩვენ მას ვაბარებთ,
და რა მას ზედა ის სამარე ბნელი დაიხშვის,
სხარტ ცრემლთ დავაფრქვევთ, მაგრამ მითი ჩვენ მას ვერ ვარგებთ.

აღარ არს იგი! შესწყდა ლექსი, ციური, ტკბილი,
მედარ მოვისმენთ მის საუბარს ცხოველს, მზიარულს,
და მისი სიტყვა, მარგალიტად, ტურფად წყობილი
არ გავვიცხოველებს ამიერიტ გულსა დაჩაგრულს.

მ. ო.

დიდგულის კომეტის აჩრდილს.

ოჰ, თუ ამ სოფელს ცრუ-სამყოფელს, ფუქს, დიდ-ხმინასა.
თუმცა წუთიერს, მაგრამ ფრიად ტკბილ-სველიანსა
რაიმე ძალი, მის დამძალი, აღუდგებოდეს,
რომ მის შენება სიზმარივით არა ჰქრებოდეს!..

აგერა მთანი ღრუბელთ სწორად ზე ამართულნი,
სის კამარაში თმა გაშლილნი, თავ-აღებულნი
რა საამაყით, ამპარტანად დაჰყურებენ ბარს...
თავს არ უხრიან ჭექა-ქუხილს, გრიგალს და ავდარს!

მათზედ მცინარნი, მორბინალნი სჩქეფენ წყარონი;
ხარობენ ტყენი, ტურფა ველნი გულ-სამაზონი.
სხოველი სული მათში ჰფეთქავს ციურ შენებით...
მაგრამ რას ეხედავთ: გრძნეულებით თუ მოჩვენებით

ზეირთნი მქუხანნი, მებს ზარით აღმომქმინანნი
ამა ცრუ სოფლის, დაუნდობლის—მათ ენებთან,
და უმანკონი ციურ მადლით აზოდ ზრწყინანნი
მით შენებთივე საუკუნოდ ფუქად ჰქრებთან!

აგერ ტყე-ველნი მშვენიერნი, წალკატ მდელიანი,
ვრთოვანნი, მწერნი, მიწიერნი ყველა ცხოველნი...
თურმე ყოფილა სუყველა ეს ამოები!—
შველას ჰქონია თვისი ზომა—ერთი დროება!

* * *

მინც ლომებრ მკერდით მტრისა მახელს დაუხედებოდა,
ბრძოლის ყიჟინით, ჩეხა-ლეწით ვინც არ კრთებოდა;
მინც მამულისთვის პირს ღიმილით უხედა სისხლს ღვრიდა,
ძლიერის მკლავით, ბასრის ხრმალით ვინც მტერს მუსყრიდა;

მინც ტკბილის ხმებით სასოებით მამულს დამღერდა,
სამშობლო ქვეყნის აღსდგენისთვის ვინც სიმს აქდერდა;

*) ზურაბ ნათელაბის სასულიერო განსვენებულის პოეტის მამისა.

მის სიტყვა ტკბილი, მოწყობილი სულს აამებდენ,
მულის კრილობას გაჰკურნებდენ, დაამებდენ;

მის გულს ტაძარი საღმრთო მადლით შთანერგებოდა,
და საღმრთო სხივი კვლავ აღდგომის გამოკრთებოდა,
იგი აღარ გვყავს!.. უხუცესი დიდი პოეტი
მანვიდა ქვეყნით, ჩაესვენა ბრწყინვალე სვეტი.

ტკბილი პოეტი, დიდებულო, ნათლით მოსილო,
ძვირთ დროთ მოწამე, ჭირნახულო, მამულის შეილო!
აჲ განსვენე და სახელად მხოლოდ გეკმარის,
რომ შენებრ სულნი, ცას ასულნი, ბერი არ არის!

თვით ზენარისვან დაილოცვის შენი არსება,
სიურ დასთავან მოგვდენების ციური ქება!..
ჩვენ-კი შენთ შეილთა დაგიტიროთ მამა-მშობელი,
მკიცხოთ სოფელი ეს უწყალო და უღმობელი!

მაგრამ... ვერ ვკადრებთ ცრემლით გლოვას ნათლით მოსილს გვაშს,
მინც სასუფეველის აიაზმის ნექტარს უკვე სვამს:
იგი, ვით ზეცას, ჩვენში რჩება მთლად ბედნიერი
და ვით ბედნიერს უნდ დამღერდეს მას მისი ერი.

24 მარტი. ა. ნაბეჭდი.

თავადის გრიგოლ ორბელიანის გარდაცვალებაზედ.

ზეცით წაგვერთო დღეს ქართველთა პოეტი ჩვენა,
და დაუღუნდა სამუდამოდ მეტყველი ენა;
დღეს გულ-საკლავად ეუმზერო, რომ სძევს ცხედარზედ მკვდარი,
სიმთ გასწყვეტიათ—და ღუმილით გვერდს უძევს ქნარი,
ის ქნარი, რომელს გულ-მხურვალედ ხშირად დამღერდა
მართლისა ბედსა, მის სიკეთისთვის გული უძგერდა
ჩვენსა ბნელსა სევს უღალაფედ თანაუგრძობდა,
და გულ-მხურვალედ დიდის გრძობით ზედ დაჰგალობდა.

დღეს ქნარი იგი, არ გამოჰსცემს საამოდა ხმას,
არც გაგვგონებს ქართველებსა ტკბილსა საუბარს!..
ჩვენო პოეტი! იყავ „ცისკრის“ მამვენებელი,
იყავი მისი უღალაფე თანამშრომელი,
შენით კვლავ შენით მხოლოდ ედგა იმ დროში სული,
რა რომ გიყვარდა გულის-სიღრმით შენი მამული.

შენი კალამი რომელს წიგნშიც გაიფლავა,
დიდ აღტაცებით ყველა, ყველა წაიკითხავა.
საქართველო შენ პატივ-ცემით შემოგხაროდა,
შენი აჩრდილიც კი იმედად მას ხალოდა.
შენმა მალაღმა და უბიწო გულის თვისებამ,
ისეთი მკვიდრი, უცვალავი ფესვი განიღვა,
რომ არ თუ მარტო ერთი ოდენ ჩვენ ქართველობამ,
თვით ლეკებშიაც სიყვარული შენი დანერგა.

შენ სახელს სცნობენ, არ თუ ლეკნი—თვით მათნი მთანი,
სადაც ბუნებას, ჩანგსა ტურფად ზედ დაჰგალობდი,
სად მოუციათ შენ ჩანგისთვის ვით ხმოვანთ ხმანი,
სადა მშვენიერს ღეთის ქმნილებას ტკბილად ამკობდი!..

აჲ, გულ-საკლავად, დღეს კენისის ხმას გამოსცემს ზარი,
მართველს უკლავს გულს, თავადცა მოკლულს, ხმა სამწუხარი,
საღმრთო ხმას ჰგალობს და გვიგმირავს გულს საღმრთო კრება...
სწუხებ ქართველო! დიდი პოეტი დღეს გვემარხება!..
ჩვენო პოეტი! საყვარლო! შენ გვემარხები,
მაგრამ დაგვიჩება ძველად შენი ტურფა ლექსები,
და ესე ძველი რა დაშთება ჩვენ შეილის-შეილსა,
მასში იხილავს სამშობლოსთვის შენ გულს კეთილსა,
იმედის ფიქრით ყმას მამული შეუყვარდება,
ჩემებრ მოხუცსა მხოლოდ ოდენ მოეცრემლება?...

22 მარტს 1883 წელს, ქ. ტფილისს. ივ. კერესელიძე.

თ. ბრიგოლ მრბელიანის დასაფლავება

დასაფლავების წინა-დღე.

დღეს, ხარების დღესასწაულს, მთელი ქალაქი მოაწყდა განსვენებულის სახლს. დილიდამ საღამომდის შეუწყვეტლად მოდიოდა ქალაქის დაბალი ხალხი, რომელთაგან ტყვა არ იყო ეზოში. შოველ კაცი იწერდა პირ-ჯვარს და თაყვანს-სცემდა განსვენებულის გვამს—ზოგნი ფანჯრებიდამ, ზოგნი, უფრო ბედნიერნი, თვით ხალხში. ბევრს მოჰქონდა გვირგვინი და მღვდლებს ახდენებდნენ პანაშვილს. საღამოს შვიდ საათზე მთელი ეზო ისე იყო აკრებულნი სამთლებით, როგორც ბრწყინვალე აღდგომის დღეს ეკლესიის გაღივანი. საღამოსვე დაიწყეს გვირგვინების მოტანა და კუბოზე დაწყობა. იმდენი გვირგვინებია, რომ კუბო არც კი სჩანს.

თანაგრძობის დებეშები იმდენი მოდის, რომ წაკითხვას ვერ ასწობენ. ზოგიერთები მოგვყავს აქვე.

დებეშა თავ. ა. მ. ღონღუკოვ-ძორსაკოვისა:

„ტფილისს, თ. ბიორგი მრბელიანს. მან არის დაებრუნდი თ. ბრიგოლ დიმიტრის-ძის სახსენებელ პანაშვილიდამ. ბთხოვთ განუცხადოთ ნათესავთა თაყვანსასა, ჩემი სრული გულითადი და წრფელი მწუხარება. მწუხარ მით უმეტეს, რომ მის დაკარგვით მოაკლდა მრთელს საქართველოს ერთი უკეთესთაგანი ღირსეული და მხნე წარმომადგენელი“.

დებეშა გრაფ ლორის-მელიქოვისა:

„თავადს ბ. მრბელიანს. მან არის დაებრუნდი თ. ბრიგოლ დიმიტრის-ძის სახსენებელ პანაშვილიდამ. მეჩქარები გამოგიცხადოთ ჩემი გულითადი მწუხარება. ჩვენს სამშობლოს მაგისტანა ღირსეული კაცის დაკარგვა, ვიცი, ფრიად შეაწუხებდა იმ ხალხს, რომელიც თ. ბრიგოლს ისე მხურვალედ უყვარდა წოდების და ჩამომავლობის გაურჩევლად. მანგებას სდომნია წაერთო ჩემთვის ნუგეში ერთხელ კიდევ მენახა და გამეგონა მაგისი კეთილი და გონიერი სიტყვა“.

დებეშა თელავის უეზდის მარშლისა:

„ტფილისის გუბერნიის მარშლის. ბთხოვთ გარდასცეთ გამოუთქმელი მწუხარება, რომლითაც მოცულა თაყვან-აზნაურობა და მრთელი ერთი ძახეთისა ღირს სახსოვარის თ. ბრიგოლ დიმიტრის-ძის მრბელიანის გარდაცვალებით. ხელო დასაფლავების დღეს გარდახდილი იქნება პანაშვილი მიცვალებულის სახსენებლად. მს არის უეჭველი სურვილი ძახეთის მცხოვრებლებისა, მე კი როგორც ამათი წარმომადგენელი, მივიღებ მონაწილეობას საყოველთაო სამწუხარო დასაფლავებაზე“.

დებეშა სიღნაღის უეზდის მარშლისა:

„ტფილისის გუბერნიის მარშლის. დიდის მწუხარებით მივება სიღნაღის მახრის თაყვან-აზნაურობა საქართვე-

ლოს თაყვან-აზნაურობის და ძაყვასიის ჯარის უხუცესი წარმომადგენლის ბენერალ-ადიუტანტის თ. ბრიგოლ მრბელიანის გარდაცვალებას. რადგანაც სიღნაღის თაყვან-აზნაურობას არ შეუძლიან პირადად სცეს გარდაცვალებულს პატივი, ამიტომ დასაფლავების დღეს შეიყრებიან საერთო პანაშვილზედ ეკლესიაში და შეევედრებიან ღმერთს, რათა განუსვენოს სულსა იმ ძვირფასი კაცისასა, რომლის სახელიც საუკუნოდ დარჩება პატივ საცემად ქართველი ერისაგან. მე მერგო ეს სამწუხარო მოვალეობა, ესთხოვო თქვენ ბრწყინვალეობას გარდასცეთ მიცვალებულის მახლობელთ სიღნაღის თაყვან-აზნაურობის საერთო გოდება“.

დებეშა თაყვან-აზნაურობითა—ღვიდოვებითა, აძირაჯებითა, შალავანდოვებითა და ხერხეულიძეთა:

„ბულით და სულით ესწუხებართ ძვირფასის ქართველის პოეტის და დამსახურებულის ღენერლის თ. ბრიგოლ დიმიტრის-ძის მრბელიანის გარდაცვალებას“.

ტელეგრამა მუთაისის ქალაქის თავისა:

„მუთაისის ქალაქის რჩევამ არა ჩვეულებრივ კრებაზედ მოისმინა რაფებ-დგომელა ფრიად სამწუხარო ამბავი გარდაცვალებისა თ. ბრიგოლ დიმიტრისძის მრბელიანისა, გარდაწყვიტა გამოუცხადოს ნათესავთა თ. ბრიგოლისათა, მრთელის ქალაქის მცხოვრებლების სახელით, მათი გულითადი მწუხარება და გაგზავნოს ერთი თვისი წვერთაგანი დასასწრებლად დასაფლავების დროს“.

ტელეგრამა ბორის ქალაქის თავისა:

„თავ. ბიორგი მრბელიანს. ბორის ქალაქის რჩევის სხდომანზედ, 24 მარტს, ხმოსანებმა ერთ ხმად გადაწყვიტეს, გამოუცხადოთ თქვენ ბრწყინვალეობას ის გულითადი მწუხარება, რომელსაც ჰგონებთ მთელი ბორის საზოგადოება ყოვლად პატივსაცემის ძაყვასიის გმირის და საზოგადო მოღვაწის თ. ბრიგოლ დიმიტრის-ძის მრბელიანის გარდაცვალებისა გამო“.

ტელეგრამა ბათუმის ბეგებისა:

„ღიღბული პოეტის, პატრიოტის და ძაყვასიის გმირთა პატრიარქის, თ. ბრიგოლ დიმიტრის-ძის მრბელიანის სიკვდილმა მეტად შეგვაწუხა“.

დასაფლავების დღე

დღეს დილით მშვენიერი ამიღია. წუხელის ცოტა იწვიმა, მაგრამ დილა აღრიანად აუარებელი მუშები ასუფთავებენ ქუჩებს. მუშებში დიდი მოძრაობაა. იქ აყენებენ დესიატიკებს, ცხენოსან ჯარს, აქ ამქრებს ბაირაღებით, ქვევით ჯარს, მოსწავლეთ ტფილისის ყველა სასწავლებლებისა საქალებო, თუ სავაჟო—ყველას თავთავიანი ალაგი მიუჩინეს. აი, უკანასკნელი გვირგვინებიც—გვირგვინი ქ. მუთაისის საზოგადოებისაგან, მუთაისის ქლასიკურ ბიშნაზიის ქართველ მოსწავლეთაგან, მუთ. საქალებო გიმ-

ნაზიის ქართველ მოსწავლეთაგან და ქალების ქურნალ ქართულ ბიბლიოთეკისაგან. შემდეგ მოიტანეს გვირგვინი ტფილისის აზნაურთა და ძაყვასიის ჯარისაგან.

ბათინებისათანავე ურიცხვი ხალხი იკრიბება მიცვალებულის სადგომთან. მკაცრი ყველას არ უშვებენ მიცვალებულის სადგომის ეზოში მისი სიმცირის გამო. მოვიდნენ ექიმებიც—ამათ უნდა მოელოპარაკნათ, შეიძლება თუ არა კუბო თავ-ახდელი წაიღონ. მიცვალებული სახადით იყო ავად—ამით იქნება გავრცელდესო გადამდაბი ავად-მყოფობა. მადასწყვიტეს კუბოს თავ-ახდელ წაღება... რა ამას მოაჩინენ, მოიწვიეს ფოტოგრაფი ჩილიპოვიჩი, რომელმაც სამ-სახით გადილა მიცვალებულის სურათი... სიკვდილის დღიდან განსვენებულის სახეს თითქმის არაფერი ცვლილება არ დამჩნევია. იკვირ სუფთა, გამხდარი სახე... ცხედრეს დაშლის ნიშანიც არ არის.

კუბოს გარს აწყვიდა აუარებელი რიცხვი ათასფეროვან გვირგვინებისა, რომელთაგან უფრო საჩინოა გვირგვინი მრბელიანთა გვარგულობისა, ტფილისის აზნაურთა, ძაყვასიის ჯარისა, სახელისა სასწავლებლისა, ქურნალ ქართულის ბიბლიოთეკისა, ტფ. და მუთაისის კლასიკურ გიმნაზიებისა და სხე.

კუბო კაკლის ხისაა. კუბოს სახურავი, რომელზედაც ძვეს ჯვარი, ხმალი და ქუდი მიცვალებულისა, მშვენიერად არის მორთული დაფისა და ბზის ფოთლებით.

ათის საათის შესრულებას სულ რამდენიმე წამი აკლდა, მიცვალებულის სახლში მობრძანდა ძაყვასიის ჯარის უფროსის თანამდებობის აღმსრულებელი ღენ. ჯომარჯიძე.

ღენერალმა დასლო გვირგვინი „ძაყვასიის ჯარისა“ მიცვალებულის გვამს და თან წარმოსთქვა შემდეგი სიტყვა: „დიდებულე წინამძღოლე ჩვენს შენის მადლის სასულით დამშვენებულაი ფურცელნი გავკასიის ომანახის ისტორიისა“.

„მოგაჯლებამ მომისმო მე ამ მძიმე ვადის აღსასრულეზად: გავკასიის ჯარის სასულით შენს ძეგულს ცხედარს ვსდებ ამ გვირგვინს... და ამით ვამყობ მე ვამყობ, რომ სასაღვდელ შემოქმედის გავკასიის ის უღმესი ნდობა, იგი სიყვარული და მკვიდრი კავშირი, რომელიც არსებობდა შენსა შენ თანა-მოაზრდეთა შორის.“

შენთ სახელმწიფო სასულითაგანებთა უგვი მიიღეს დიხსეული საფასი ძვირფასის სიტყვებით ჩვენის დიდებულის წინამძღოლისა; ჩვენ, შენის თანამოსამსახურეთა და პატივ-მცემელთა ჯერად დაჩხომილად მხალად ერთი გულითადი მსურველე წადილი და ჭეშმარიტი ღვაწლ-გვადრება, მშვიდობა მიენიჭეს სულსა შენსა იქ—სად ცხედრება უსაზღვროა.

მშვიდობა შენდა ჭეშმარიტად ადამიანს!

ათი საათიც შესრულდა და დარ-

აზში შემობრძანდა შემოსილი გზარხოსი საქართველოს ქალაქი-რო წოდების უმეტესი წარმომადგენელთა კრებულთ. შემდეგ ამისა შეუდგნენ მიცვალებულის გამოსვენების თადარიგს.

სამწუხარო პროცესიას წინ გაუძღვა ღებუტაცები სხვა და სხვა დაწესებულებათა და საზოგადოებათა გვირგვინებით. მრბოცამდე გვირგვინი იყო.

პირველად მიჰქონდათ ქალაქის ხალხის ბაყლების გვირგვინი ზედ წარწერით:

„შენ, ძმას დაცემულს სულს აღვეკვი, რომ აღგედგინა“.

მეორე გვირგვინი იყო მელიქიშვილის სტამბის მუშებისაგან შემდგენი წარწერით:

„შენ, იცოდი, რომ არიან დარბინიც, არის სადმე სიმწაწითა ცხედრება!...“

მესამე გვირგვინი იყო მესტამბე-ნი. ბრ. მელიქიშვილისაგან შემდგენი ზედ წარწერით:

„ტბილუ შოკოტო, დიდებულე, ნათელი მოსილუ, ძვირთ დროთ მოწამე, ჭიწნასულე, მამულის შვილუ, აწ განისკენე და სასაღვდელ მხალად გავკასის, რომ შენებ სულნი ცას ასულნი ბევრი არ არის.“

იგი, ვით, ზეცას ხეენში რჩება მთლად ბედნიერი და ვით ბედნიერს უნდ დამკვრდეს მას მისი კრი.“

მეოთხე იყო მუთაისის და ტფილისის თაყვან-აზნაურობის სკოლებისა შემდგენი წარწერით:

„შენ მოგვითხრობდი ყრმანი გისქენდით გამოუცდელნი მოხუცებულსა.“

მეხუთე იყო ტფილისის კლასიკური გიმნაზიისა, რომელმანც თავისი გარეგანის სიმშვენიერით მიიქცა ყურადღება: ხელოვნურ დაფის ოქროს ფერის ფოთლების გარეშემო კარგადილი გვირგვინი, შუაში ქნარი სიმებით და ზედ მ და მ, ზევით გვირგვინი თაყვანის ხარისხისა და ქვევით ორი გაღანლართული ზარბაზანი.

ბრძელს შავს ღენტზე იყო წარწერა: „სულითა წრფელსა, მშვიდსა გულით, ფიქრით განწმდილს.“

მექვე იყო არა ნაკლებ მშვენიერი მუთაისის კლასიკური გიმნაზიის მოსწავლეთაგან: დიდი, ლამაზის ხელოვნებით გაკეთებული დაფის ქნარი უკვე გაწყვეტილის სიმებითა.

მეთორი ატლასის ღენტზე იყო შემდეგი წარწერა:

„რა არის ჩვენი სიცოცხლე, თუ არა სანამ მე კეთილი? თუ არ აღვადგენთ დაცემულს, არ გვექნეთ ნუგეშ-მცემელი? თუ არ ვესდევნით ბრძოლას, მართლის არ ვართ მოგარველი? სხვის კვენსა თუ არ გავწუხებს, სხვისა არ გვესმის ტკივილი? მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„მეშვიდე ლაზთიანი გვირგვინი იყო რეალურ სასწავლებლის მოწაფეებისა შემდგენი წარწერით:

„ჩვენ აღინდეს გმირი რომ მის ძლიერად დაძინებულს ხმა აღადგინდეს?“

მერვე, აზროვანი, მშვენიერის ხელოვნებით გაკეთებული გვირგვინი სახელოსნო სასწავლებლისა. ერთმანეთში გადახარხარებული, პირველი იყო ნიშანი სამშობლოსათვის მებრძოლისა და მეორე კი ნიშნავდა პოეტს, მწერალს. ორთავე გამოვლენის ენით დაფინის გვირგვინები მრავალ ფერ ყვავილებით, შესამებულნი იყვნენ. ბარს ერტყა შავი ატლასის ლენტის შემდეგის წარწერით:

„შავთა ღრთავკა შუგსგავსეს მის გული ადამანტისა, იგივე მსხე, იგივე ძლიერადი, მყოფარე თავის მიწისა!...“

მეცხრე „შრომის“ რედაქციისაგან წარწერით:

„ლეკსთა მეფეს“.

მეთექვსმეტი „ივერის“ რედაქციისაგან შემდეგის წარწერით:

„გაზა ცხორებებსა შენ განვლუ და აღბუჭდეს ნაკვადი.“

მეთერთმეტე იყო „ღროების“ რედაქციისაგან ზედ წარწერით:

„მეფეს სიტყვისას“.

მეთორმეტე გვირგვინი იყო წერათხუის გამაერცლებლის საზოგადოებისაგან შემდეგის წარწერით:

გსურდა განგასდდეთ სულით ავმაღდდეთ და განჭქეს სული უმეტრებისა.“

მეცამეტე წითელი ჯვრის საზოგადოებისაგან.

მეთოთხმეტე ოფილისის თავად-საზოგადოებისაგან შემდეგის წარწერით:

„დახატდა იმათ, ვისაც აქნდა ტრფობის მამულისადმი გულს აღბუჭდიადა.“

მეთხუთმეტე ძველისაგან ჯარისაგან ლილი მოქსოული ცალ მხარეს მუხისა და მეორეს დაფინის ფოთლებისაგან შემდეგის გვირგვინი ზედ წარწერით:

„თავად გრთავლ დიმიტრის-მეს ორ-ჯელანსა, ვაკვასიის მხედართავან.“

მეთექვსმეტე გვირგვინი იყო მე-ოთხმეტე ბრენადერის პოლკისაგან დადოც თ. ბრიგადი ემსხურებოდა ლეხმე. ბერიგვინით ლამაზად იყო შემკობული. ლენტებზე შემდეგი ეწერა: მკვლეს მკვლასს, მამას ლურჯი ფა-რჯისას.

მეშვიდმეტე ნამდვილის ყვავილე-ბისაგან მშვენიერად გაკეთებული გვირგვინი იყო მეთათისის ქალაქის საზოგადოებისაგან.

ბოლომს ვინდით, რომ სიჩქარისა გ-მა, სხვა წარწერები ვერ გავაცანით მეთხუთმეტეს, რომ უფრო აზრი შეეღვი-ნათ გარდაცვალებული ბრ. ორბე-ლიანის პატივის-მცემელთ რიცხვზედ. დებუტაციებს მისდევდა გარდაცვა-ლებულის ორდენები, რომელნიც ათს ბავერლის ბალიშზედ იყო დაწყობი-ლი.

პირველ ბალიშზედ დაწყობილ იყო უცხო ქვეყნების ორდენები: პრუ-სიისა, მეკლენბურგისა, სპარსეთისა და რუსეთისა.

მეორე ბელიში. მლადიმირი მეო-ხე ხარისხისა, ხმლებით; ანისა და სტანისლავის ორდენები ექვსის მენ-ლოთ; დიდი და პატარა ჯვრები წმი-ლისა ნინოსი; ალექსანდრე პირველის იუბილეის მენდალი; ყმების განთავი-სუფლების ჯვარი.

მესამე ბალიში. სტანისლავის ორ-დენები და მეორე ხარისხისა.

მეოთხე ბალიში. ანისა, პირველი ხარისხისა.

მეხუთე ბალიში. მლადიმირი მე-ორე ხარისხისა, ვარსკვლავებით.

მექვსე ბალიში. მეთორი არწივის ორდენი.

მეშვიდე ბალიში. ალექსანდრე ნე-ვისკის ორდენი—ჯვარი, ვარსკვლავი და ლენტი, და ალექსანდრე ნევისკის ორდენი, ბრილიანტებით შორთული.

მერვე ბალიში. მლადიმირ პირვე-ლი ხარისხისა, ვარსკვლავებით.

მეცხრე ბალიში. შმიდა ბიორგის ჯვარი მეოთხე ხარისხისა.

მეთექვსმეტი ბალიში. ანდრია პირველ წოდებულის ორდენი.

რამწამს მოისმა არქიელის მგალობ-ლების ხმა გაგრძელებული „შინდაო ლმერთოსი“, მაშინვე სამხედრო და სამოქალაქო ლენერლებმა ასწიეს კუ-ბო.

სოფლის ნაცვლებმა და მამასახლი-სებმა დაძრეს თეთრი დროშა, რომელზედაც იყო გამოხატული ორბე-ლიანთ ღერბი; დროშა მთელი პრო-ცესიის წინ წაფრიალდა და ამას თან მიჰყვა ათასობით ხალხი.

ბარეთ ქუჩაში პირველად იდგნენ ამქრის წარმომადგენელი თერამეტი ბაირალით, მარცხენა მხარე მთლად ჯარს ეჭირა, რომელსაც უფროაზო-ბა ლენერალ ლიდევლი პირველად იდგნენ ძაღვის კორპუსის შვირდენ-ბი, მერე იუნკრები, ტფილისის პოლკის ბატალიონი, ყაზახები ბალაიენის პროსპექტამდე. ბალაიენის პროსპექტ-ზედ იყვნენ ლაყენებულნი ტფილისის ყველა სასწავლებლების მოსწავლენი.

ბანები, სახურავები, ფანჯრები და ღერეფები იმ ქუჩებისა, სითაც გვე-მირთა პროცესია, გაჭედული იყო ხალხით. მუხებში ტევა არ იყო.

11 საათიკ შესრულდა და პროცე-რიამ მიადწია ანჩისხატის ეკლესიას დებუტაცია, ჯარი და აუარებე-ლი ხალხის ხროვა დარჩა მოედანზედ.

წირვის შემდეგ მალა-შოვლად უსამღველოდესმა საქართველოს მ-ზარხოსმა პავლემ წარმოსთქვა მგრძო-ბერი სიტყვა, რომელშიც გამოხატა სხვათა შორის, რომ ბრიგადი ღი-მიტრის-მე ორბელიანი იმ გვარის ადამანთ ეკუთვნოდ, როგორსაც იოანე ღვთის-მეტყველიო. შოვლად უსამღველოდეს შემდეგ წარმოსთქვა სიტყვა არხიმანდრიტ ბრიგადი და მღვ. ჯანაშვილმა.

იმვე წესითა და რივითა დაბრუნ-და პროცესია ანჩისხატის ეკლესი-დამ და ეხლა გამოემართა მამეტის წმ. ბიორგის ეკლესიისაკენ.

მამეტის ეკლესიის ეზოში უკა-ნასკენლად გამოეთხოვა ტფილისის მოსახლობა ჩვენ დიდებულ პოეტს.

აქ რამდენიმე სიტყვა წარმოითქვა. პირველად ილაპარაკა პორტუის გე-ნერალმა ლეველმა. მთელვარებით აღ-საყეს ხმით და გრძ... თ ის გამოე-სალმა მთელი ძველის მხედრობის სახელით ძველისა და ჯარს პატარაქს.

მეორედ ილაპ... თ. ილია ში-ქავაძემ.

თ. ილია ჭავჭავაძის სიტყვა.

„პაა, ჩვენ წინაშე მდებარე საუკუ-ნოდ განსვენებული კაცი, რომლის მიცვალებამ გლოვის ზარით განიზაუ-რა მთელს საქართველოში და ყოვე-ლის ჭეშმარიტის ქართველის გული შეჰსძრა მართლად ჭეშმარიტის მწუ-ხარებითა.“

მისმა წარჩინებულმა სახელმა შეჰ-კრიბა აქ ყოველი წარმომადგენელი ჩვენის ქვეყნისა. აქ არიან ქალი და კაცი, უცნობი და ნაცნობი, ნათესავი და უცხო, მოხუცი და ჯაბუცი, ღარიბი და მდიდარი, სოფელი და მოქალაქე, მცირე და დიდი, გლეხი და მუშაკი, რათა ერთად, შეერთებულის გლო-ვით ამ უკანასკნელს ქამს საქართვე-ლოს ერი, მაგათგან ესეთის ერთო-ბით წარმოდგენილი, გამოეთხოვოს თავის სასიკაღდლო კაცს, სახელოვანს შეილს, სიტყვა მალალს მოძღვარს, საუკუნოდ ჩვენთვის დადუმებულსა, საუკუნოდ ჩვენგან წასულსა.

არა მარტო მისმა ხარისხმა და ნამ-სახურობამ, არა მარტო მისმა ღვაწლმა მხედრობისამ და მოქალაქობისამ მოიწ-ვია აქ, ამ საერთო გლოვის ქამს, ამ-დენი ხალხი სხვა-და-სხვა წოდებისა, სქესისა, ხარისხისა და ჰასაკისა, არა-მედ იმანაც, რომ იგი იყო თვით-მპრობელი ჩვენის ქართულის ენისა, იგი იყო „მეფე“ ჩვენის სიტყვიერე-ბის ძალ-ღონისა და სიმდიდრისა. იგი იყო მწერალი და მთქმელი ბათლის ნიჭით ცნებული, იგი იყო მოძღვარი ჩვენი და ჩვენ სასოებით მისი მსმე-ნელნი.

იგი იყო:

„სულითა წრფელი, მშვიდი გულით, ფიქ-რით განწყენილი, გის ან შეესა ზაკვის გესლი მისა გან-კითხვად, ვინც მღიერებს მძღვეს სიტყვით ანდო-სამაწთლე, და მშეს დანემულთ მისცა სული აღსად-გენათა.“

იგი იყო კაცი, რომელმაც ქვეყა-ნას უანდრძა:

„მეფეთ ნიჭსა გზა ფართო, თავჯანს-ტემა დინსუბას!“

იგი იყო კაცი, რომელიც დაწინა-ტრდა დროთა, რას აქნდათ ტრფობა მამულისადმი გულს აღბუჭდიადა.“

იგი იყო კაცი, რომელმაც ღაღა-ღებით წარმოსთქვა:

„იცოდეთო, რომ არიან ღარბნიც, არის სადმე სიმწართა ცხორება.“

იგი იყო კაცი, რომელსაც სწყუ-როდა:

„რომ ჩვენ განგასდდეთ, სულით ავმაღდდეთ და განჭქეს სული უმეტრებისა.“

იქნება ზოგმა ჰსთქვას, ყოველი

ვევ სიტყვა და არა საქმეო. მაგრამ არიან ქვეყანაზედ იმისთვის მხედრობის იმისთანა „სეგადამა...“ ბუქნი, რომელთაც მინიჭებული აქვთ ერთი სასწაულო მომქმედი ძლი-ერება. იგი სასწაულო მომქმედი ძლი-ერება თვითონ სიტყვასაც საქმეთა ჰქმნის. მრთი იმათგანი, ერთი იმ რჩეულთაგანი, ერთი იმ ზეგარდამო მალლით ცნებულთაგანი იყო იგი, ვისაც დღესაც ესტრით და ამიტომაც მისი სიტყვაც თვითონ საქმეა.

ჩვენის მშვენიერის ქვეყნით თაე-მოწონებულმა ალტაცებით წარმოსთქ-ვა: „სხვა საქართველო სად არისო!“

და, ეპა ეხლა თვითონ საქართვე-ლო დაჰყურებს შენს საფლავს, და სასოწარკვეთილებით, გლოვით იბა-ხის: „სხვა გრ. ორბელანის სად არი-სო.“

შენ აღარ ხარ და შენს საყვარელს საქართველოს გულში ჩაჰსწყდა კიდევ ერთი ძარღვიცა.

შუქია იგი სიტყვიერე, რომელიც ვერა რას არგებსო მამულსაო, ჰსთქვი შენ.

ჩვენ მაგას შენზედ ვერ ვიტყვიო. „შენ განვლუ შენის ცხორებისა გზა და აღბუჭდეს ნაკვადი.“

შენის ქვეყნის შვილი ქართველი, რომ დააკვირდება მაგ შენს ბრწყინვალე ნაფალს მალალის ნიჭით და მალალის სიტყვიერებით შუქ-მოფენილსა, ქვეყ-ნის წინაშე თამამად თავს მოიწონებს, რომ საქართველოს შენისთანა კაცი ჰყვანდა და იმავე დროს იგლოვებს კიდევ, რომ შენ ჰყვანიდი და აღარ ეყოლები.

მშვიდობით ჩვენო სასიკაღდლო მამულის-შვილო, ჩვენო სახელოვანო ქართველო, ჩვენო დიდებულო მწე-რალი!

თაე. ილიას შემდეგ ილაპარაკეს თ. აკაკი წერეთელმა და ნ. დ. შიფანმა. ამათი „სიტყვების“ ბეჭდვას ვერ ვას-წრებთ დღევანდელს ნომერში, შემ-დგვს ნომერში კი მთლად დაგებულთ.

სამ საათს ოცი წამი აკლდა, რო-დესაც ბალაიენის პროსპექტზე გაისმა თოფების სროლა და ძვირა ცხოველი-დამ იგრიადეს ზარბაზნებმა. მა ის წამი იყო, როდესაც ჩვენი დიდება, ჩვენი შვე ჩაასვენეს საფლავში.

ღრმა და განუზომელია ჩვენი მწუ-ხარება!

კომიტის სახელს

შენო, ადევსოთ უილას წინააღი მოსახეხებლად, რომელთა დასტვის სიტყვაც მამულის ასამღვებლად, რომელთა სხე დიდების სხვის მოგვინს განამსხველად რომელთა სული მალალი ჩვენს მიგვარებს ცად მალად.

ბუნების ულმობელი და შეუცვლე-ლი წესი აღსრულდა! წაიქცა ის ბურ-ჯი ის მალალი სვეტი, რომელიც ჩვე-ნი პოეზიის დიდებას და სიამაყეს შეა-დგენდა, გაფრინდა მუხა, დადუმდა პოეტის წმიდა ქნარი, დასწყდა სიმები, რომელზედაც ბრიგადლის ძლიერი მარჯვენა ციურ ხმებს უკრავდა. იმე-რი ვეღარ იხილავს ირაკლის ხმალსა მღელვარეს! სთქვა გულს სვედა მო-რეულმა პოეტმა. ჩვენი აზრი, რომ

ამ სიტყვებზედ გამოვიკრათ, თვითონ ზრიგოლ მრბელიანზედ შეგვიძლიან ვსთქვათ: ივერი ველარ მოსმენს ზრიგოლის ჩანგსა მომდერალს. მართალია დღეიდან ველარ ვინაღვთ ვერც ამ სამაგალითო კაცს, ვერც მის წმინდა ქნარზედ დაქრულ ციურ ხმებს გაგიგონებთ, მაგრამ ზრიგოლ მრბელიანი არა ჰგვანდა იმ უდიდებულთა ამა სოფლისათა, რომელთაც სიცოცხლის დროს ქვეყნის ბედის ჩარხი ხელში ეკავათ—როგორც ჰსურდათ, ისე აბრუნებდნენ და როდესაც დაიხრატნენ, წყველა ქოლგით მიცილეს სამარის კარამდინ და მათი ხსენება თუ გამტკრიანებულნი არხივში სადმე ჩარჩება, თორემ სხვაგან არსად. მით ჩვენმა დიდებულმა პოეტმა თავისი უებრო და შეუღარებელი ერთ ოთხ სტრიქონში გამოხატა ამისთანა კაცების უსარგებლო სიცოცხლე.

როგორც იცნობენ მართლაც ქსნის ველსა ზედა შთომილი, რომლისა კვამლი ჰქარბო ქარსა შებერვით არს მქრალი, ვგრძობთ იქნების აღსოვილი ამ სოფლით მისი სხსელი! ამა ცხოვრებისა ვინც ვანგლო და არ აღბეჭდა ნავალია

ზრიგოლ მრბელიანი საუკუნოდ უკვდავად დარჩება შთამომავლობის ხსოვნაში, ამიტომ რომ იმან მეტად შესამჩნევი კვალი აღბეჭდა თავის სამშობლოს ისტორიაში და ამ კვალს ვერც ქვეყნიური და ვერც ციური ძალა ველარ წაშლის, მინამ ქვეყანა არსებობს და საქართველოს ხსენება დარჩება. ზრიგოლი თავისი სიცოცხლის ხასიეთით ეკუთვნოდა იმ ჩვენი დიდებულ წინაპართ რიცხვს, რომელთა, ჩვენგან თაყვან საცემი საფლავი უდრმან შექმნა ადგავა.

მარტო ქსნისკან ვგრძობთ დღეების მათ შოკდანი, მათი სხსელი, მათი სხსელი, საქმენი სხსელივანნი!

მარტო მხოლოდ ჩვენი ისტორია წარმოგვიდგენს იმ იშვიათ მაგალითს, რომ ჩვენი სახელოვანი მეფეები და გამოჩენილი სარდლები იმ შეუწყვეტელი ბრძოლის დროსაც, რაშიაც ცეცხლში ნაწრთომი რკინასავით განვლო მთელმა ჩვენმა ისტორიამ, ლიტერატურას და ნწიგნობრობის ლამპარს არ აქრობდნენ ჩვენ სამშობლოში. ჩვენი კლასიკური მწერლები ყოველთვის ცალ ხელში ხმლით და მეორეში კალმით გვეხატებინან თვალწინ. სახელოვანი მიცვალებული, რომელსაც დღეს ჩვენ ვგლოვობთ, რომელმაც შავით დაგვიოხა, ამ მხრით იყო შემაერთებელი ხიდი ძველისა და ახლისა და უკანასკნელი წარმომადგენელი იმ დიდებულ წინაპართა რაზმისა. შთამომავლობით უძველესი და ჩვენის ისტორიაში სახელ გ-ნთქმული გვარისა, მხნე და უებრო მოლაშქრე, როგორც საზოგადოთ ჩვენი წინაპარნი, როგორც წყლიანი, ზრიგოლ მრბელიანი იყო ზეშთავონებით განსწავლული მეფე ქართული სიტყვიერებისა და პოეზიისა. ზრიგოლ მრბელიანს რომ თავის გარეგანი ხარისხით, თანამდებობით ათათასჯერ უფრო მომეტებული ალაფიცა სჭეროდა, ჩვენ ხმასაც არ ამოვიღებდით,

მაგრამ დღეს ვგლოვობთ, მის მიცვალებულ გვამს დავსტირით, როგორც დაპარგველნი დიდებული პოეტისა; იმ პოეტისა, რომელიც თავისი ძლიერით და გრძობით სავსე ხმით აღვიძებდა და ამხნეებდა ჩაძინებულს და უიმედობით დამამშვრალ ქართველს რომელიც მუდამ ჩ. გეძახოდა ნუ დავიწყებთ იმ სანატრელ დროს, დროსა დიდებისასა,

როგორ ვგრძობთ, სწამუნებთა ივერთ თაყვანს შეადგინებდენ; ოდესცა ბრძოლა და მამაცობა მათსა სხსელსა განადგობდენ...

ზრიგოლ მრბელიანი გარდაიცვალა ღრმა მოხუცებულებში და თავის გრძელი სიცოცხლის და ღილი ნიჭის შედარებით ცოტა დასწერა. მს შემთხვევა ზოგიერთს, ვისაც ქვეთვალეში აქვს, ვისაც კარგისა და აფის დასაფასებლად სასწორისა და აღიგების მეტი საშუალება არა აქვს, ნებას მი ცემს გვიპასუხოს, ვითომ ზრიგოლ მრბელიანს იმდენი არა გაუკეთებია—რა და ჩვენ მის შრომას და ღვაწლს ვაზვიადებდეთ. მაგრამ რომელიმე ნაშრომის და ნამეტნავად პოეტური თხზულებების ღირსება სიმრავლით და რაოდენობით არ დაფასდება.

თმას გულმა თავის სიცოცხლეში ერთად-ერთი ლექსი დასწერა „პერანგის სიმღერა“ და ინგლისელებმა ძველი აუგეს მას, როგორც გამოჩენილ პოეტს. რუჟე-დე-ლილმაც მარტო ერთი შესანიშნავი ლექსი დაწერა „მარსელიეზა“ და მით საუკუნო სახელი და უკვდავება დაიმკვიდრა. ბევრი რათ უნდოდა დედასა, ერთი სჯობს სახელოვანი! ამბობს ჩვენი ხალხის სიბრძნე, ზრიგოლ მრბელიანს, რომ „სადღეგრძელოს“ „საღამო გამოსალმებისა“ და „თამარ მეფის სახის“ მეტი ერთი სტრიქონიც არ დაწერა, მაინც საქართველოს შესანიშნავ პოეტათ უნდა ჩათვლილიყო.

მთუ ნამდვილი პოეტობა კაცის სულის და გრძობების, და გარეგანი სურათების ნამდვილ გამოხატაში მდგომარეობას, მაშ მრ. მრბელიანი არის ნამდვილი ზეცით მონაბერი ნიჭით ალტურული პოეტი. არც ერთი სტრიქონი არ მოინახება მთელ მრბელიანის ნაწერებში, რომ გრძობისა და სურათების ძალადობა და ვაზვიადება იყოს. მითქმის იმისთანა ძლიერი მეფეთ-მეფეც, როგორც არის რუსთველი, ხანდისხან სიტყვას ჰგრებს, ჰაზრს ჰვალატობს ოღონდ კი რითში დაწმენილი გამოვიდეს. მრ. მრბელიანი რითმას, გარეგან ფირმას არ დასდევს, ოღონდ პოეტური სურათი ნამდვილი იყოს. მრბობის სიმართლე, სინამდვილე და სიღრმე შეადგენს მრბელიანის პოეზიის ღირსებას. ამაზედ უმაღლეს ღირსებას ვერ მოითხოვს კრიტიკა პოეტური ხელოვნებისა. ნამეტნავად ბუნების სურათების გამოხატაში მრ. მრბელიანს ჯერ ჩვენ პოეტებში ცალი არ მოეპოება.

მის დასამტკიცებლად, თუ რა ძლიერი და შეუღარებელია მრ. მრბელიანი ბუნების სურათებს გარდა მოცემაში, ორიოდ ალაგს მოვიყვან იმის ლექსებიდან.

„უფე ნავსენა მის შუქი გამოსალმის ემს კავასსა, თავსა ვსვევა ადრისთ, ვით ქალი მამის მოსუცისა; უსწრის მთანი მღუმარელ ცთამდის აუფლებულნი, სხედან, ვით ღვენი, სვეტკის ენულ გავრგანი შეკუღნი! მათ კლარვანთ გავრდათ შეგათა დრუბელნი წე დასწოლიან და მისისხნებთ ქვეყნის წარდენითა ვაშტებთან...“

მეორე ალაგს მოვიყვანთ „სადღეგრძელოს“ იმ შესანიშნავი ლექსად, ადაც მრბელიანის ნიჭი ყველაზედ მომეტებულიად ფრთა გაშლილი და გაბრწყინვალებულია.

„სად ღვენი, უერთი სურბუხნი, ნახდა აღმწერსა მათზე კაცისთ წყარონი ვახარებულნი მომბას; მათ სიკამპეს უეჭვანი თაღასრთ განცვიერებანი, გულს მათი ხალვა უხანის, თვალთ კვალად ენატრებანი. სად მათანი ენის გავრგანი თან ცაქლ ასულნი და მდინარე სხსლით ვეერთათ სურბუხელ მსროლენი; უფსრულნი ნახებულნი, კლარნი თაღ-გაღწევა ნელნი, სად მონადირე სდგეს ვახსას და მის ქვეშ ქველნი ღრუბენი!“

ძალიან ცოტა ჩაფიქრება უნდა, რომ, ვისაც ვაგება აქვს, მიხვდეს, რა მშვენიერი და ჭეშმარიტი აღწერაა ჩვენი ბუნებისა, მართლაც და ჩვენ არც ჩვენი, არც რუსეთისა და არც მგროპის მწერლობიდან არ გვანსოვს არც ერთი პოეტი, რომ ბუნების აღწერაში ამ წერტილამდე მიეღწიოს.

მაგრამ ზრიგოლ მრბელიანი არა მარტო გარეგანი ბუნების სურათების აღწერაშია ძლიერი; ის კაცის სულის და გრძობების მღელვარებასაც იმავე შეუღარებელი კალმით გვიწერს თავის პოეზიაში ხშირად ლაპარაკობს სიყვარულზედ, მაგრამ ერთხელაც არ შეჰხებია სულის იმ სიმეზს, რომელიც ალღვრენ კაცის გულში მდაბალს და ბილწ ინსტინქტებს, ანუ გულის თქმას.

სიყვარული არის ის ყოველად შემოქმედი, ის წმიდა ციური გრძობა, რის გამოდაც მხოლოდ ისე ტკბილია სიცოცხლე, რისთვისაც ისე სანატრელია ქვეყნიური ცხოვრება. ამიტომაც ყველა ქვეყნის პოეტები სიყვარულს უმდგომარეობენ, უსიყვარულოდ პოეზიაც შეუძლებელია. ამ ჩვენს ერთობ წაბილწულ ცხოვრებაში, როდესაც მამულის სიყვარული სააზნაურო მიწების სიყვარულად გარდაგვექცა, სიყვარულიც მარტო „უგულო მტლაშამტლუში“ ეხედეთ. მაგრამ ჩვენმა უკვდავმა პოეტმა, მრ. მრბელიანმა, უზუნ-ესი გრძობა ჭუჭყისაგან გასწმინდა და იმ ზნობით სიმაღლეზე ასწია, სადამდეც ეფერება სიყვარულს.

„მშინო, ავიწყო მცარეს ემს მტერი, თა და დიდება; მოაგონეთ სიფარული, რომლით სივალესლე გავტეხება, რომლის შუქი ადგამდლებს, რომლით სულა ტკბილადღება, რომლით კაცო მშვენიერობს, მამის თათ ღმერთს ემსტეხება!“

ჩვენდა სამწუხაროდ, აქ უნდა შევსწყვიტოთ მრ. მრბელიანის პოეზიის დაფასება, მეტეს თქმისა არც დრო გვაქვს და არც ალაგი. ამას გარდა, მწუხარებით ისეა გული მოცული და გრძობა შეკრული ამ შესანიშნავი

კაცის დაკარგვით, რომ ენა მრგობა და კალამი დგება. მსწუხბთ მაგრამ მაინც ვსუტეზობთ; ვსუტეზობთ. მისი, როგორ არ მოკვდება ის ერი, რომელიც ჰბდავს მრ. მრბელიანისთანა პოეტებს.

„Не бездарна та природа, Не погибъ еще тотъ край, Что выводитъ изъ народа Столько славныхъ то и знай!“

საუკუნოდ იყოს შენი ხსენება ჩვენში, საყვარელო და დაუფიწყარო პოეტო! დავით სოსლანი—კეზელი 25 მარტს, ტფილისი.

ჩვენ მივღეთ ბ. ზაქარია შიჭინაძისაგან შემდეგი წერილი:

1880 წ. მე გამოვეცი თ. მრ. მრბელიანის ლექსები, რომლის გამოცემაში თვით პოეტმა მიიღო მონაწილეობა და უკანასკნელ თვით ის ასწორებდა. იმ ლექსების გამოცემის დროს მე ვსთხოვე, რომ თუ სხვა რამ ლექსებიც ვაქვსთ, რომელნიც ჯერ არ დაბეჭდილან, გთხოვთ გარდმოგვეტთ და ამა გამოცემაში დაბეჭდილოთ-მეთქი.

ამაზედ პოეტმა მითხრა: „ლექსები, როგორც არა მკვებს, მაგრამ მოძებნა უნდა, ქადაღდებშია არეული, სუსტადა ვარ, შეიღო მოხუცებულების გამა; ამ მოკლე ხანში კი მოვსტენი და გარდმოგვეტე ვეკვას.“

ამ უკანასკნელს დროს, როდესაც ჯერ ისევ კარგად იყო, მე ვიხელი და ვსთხოვე, რომ თუ მოაზოვეთ რამე ეგება გარდმომცეთ-მეთქი, რადგინაც შეიძლება მალე მესამედ გამოიცეს თქვენი ლექსები-მეთქი. პოეტმა დიდის სიამოვნებით თანხმობა გამოაცხადა და მითხრა, რომ დაბეჭდილ ლექსებსაც შევასწორებ და ყველა იმავეს ერთად გარდმოგვეტო. რამდენიმე ხნის შემდეგ ვიხელი კიდევ და გარდმოცა 1880 ჩემს მიერ გამოცემული ლექსების ერთგ ვგზმბლიარი, რომელიც გასწორებულია თვით მისგანვე შესწორება ლექსების ორთოგრაფიულს შეცდომებს შეეხება, მაგრამ ძალიან მცირედ. გასწორებული ეგზმბლიარი ჩემს ხელშია. ამავ დროს მე ვსთხოვე, პოეტს თვისი სურათიც, მესამე გამოცემაში ჩასართავად. პოეტი დაგვიპირდა, რომ სურათი კი მაქვსო, მაგრამ იმისთვის სხვას ვადავიღებ და მოგვიტო. რამდენიმე ხნის შემდეგ შევიარე და მიბოძა კიდევ ამა შემთხვევაში მიბძანა განსვენებულმა:

„ჩემი სხის სურათი ბევრჯერ გადამიღია, მაგრამ არც ერთი ეს სურათი არ მიამწონს. უღიწხად მიმჩნია თვით ჩემი თავის ღირსებისთვის, ამიტომ, სიასხლად გადავადებინე და გითმობ, თუკი მასხუტებს, მე მზადა ვარ, რომ დავსხმარა“. მს სურათი ისეა გადაღებული რომ გულზე არც ერთი ორდენი არა აქვს, იმ დროს, სხვა სურათები ყველა ორდენებით არის.